

INUIT ATAQATIGIIT INATSISSARTUNI

UKA2025/7

24.okt

Mimi Karlsen

2026-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut

(Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq)

Oqaaseqaat.

Inuit Ataqatigiit pingaartittuarparput inuiaat nukittuut, imminut pilersorsinnaasut imminullu tatigisut tunngavissaqartittuassallugit. Inuiaat nukittuut pisariaqartippagut, nukittuut kivitseqataasinnaasut, ilaminnut pisariaqartitsisunut kivitseqataasinnaasut.

Kialluunnit angerlarsimaffimmi ningiuusup ittuusulluunniit isumagiuartariaqarpaa ilaqutariit nerisassatigut, pissatigut naammattumik peqarnissaat, aningaasatigut piliatigulluunniit. Kinami pissaqartarusunngila sippulinnik, sippulinnik aamma pissakitsunut, pisariaqartitsisunulluunniit pajussinnaajumalluni.

Inuiaqatigiinni aningaasanut inatsisissarput aamma taamaappoq. Innuttaasut pissarissaarnissat anguniartuartariaqarparput. Meerartatta utoqqartartalu pissarissaartinissaat isumagiuartariaqarparput. Sippulimmik peqarusuppugut aamma pissakitsortatta sanngiitsortattalu pissaqatinnissaat isumannaarumallugu. Aamma ileqqaarusuppugut siunissaq nalunartoq pillugu. Kinami ukiussamut piliniarumanngila, issip perluullu pitsaasumik anigornissaa pillugu.

Nunatta Karsiata aningaasaqarnera ilungersunartumik inissisimavoq. Isertitat appariartorput, aningaasartuutit qaffakkiartorput akiliisinnaassuserlu naammanngilaq. Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut pissutsinik taakkunannga sillimmartaartariaqarpoq.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Inuiaat nukittuut ingerlajuarneranni, inerisartuarneranni inuiattut sanngiillisagaasimanerput uppersarsarneqartalersoq eqqartoreerparput. Orsugiammik annissuiuarsimaneq, nunaqarfinnik matooraasimanerit, inatsisitigut ataataqanngitsut, akuerseqqaarani meerarsianngortitsisarsimanerit, pinngitsaaliilluni meeqqanik arsarinninnerit, maannalu uppersarsisarput, akuersisimanngitsunik spiralilersuisimanerit uppersarsineqarput. Tamakkuninnga danskit akisussaasuusut uppersarsarneqarput. Pisut alianartut inuiattut artorsartitsisut qaangerniarnissaannut Inuit Ataqatigiit suliumavugut. Ilaqutariippassuit aliasuutissinneqartarsimasut periarfissittariaqarpagut atukkaminnik oqilisaanneqarnissaannik periarfissillugit. Taamaammat siunnersuutigarpur Naalakkersuisut danskillu naalakkersuisui suliniuteqassasut tarnikkut ikiligaasimasunut katsorsaaviliornissamik,- traumecenter.

Nunasiaataasimanerup kinguneranik mamisaanissaq danskit pisussaaffigisariaqarpaat, tamannalu anguniartariaqarparput. Traumecenter piviusunngortinniartariaqarpoq, pilersaarusiorneqartariaqarpoq, danskillu pisussaaffilerneqartariaqarput aningaasaliinissaminut.

Maannakkumut inuppassuit namminneq anniaatitik qaangerniarlugillusoq, mamisarniarlugillusoq imigassamik, aanngajaarniutitik atornerluinermik, aningaasanoorajunnermillu atuisarput. Arlalippassuit atornerluineq nappaatigilersimavaat, taakkulu atornerluinermik nappatillit katsorsartittarnerat isumagisarparput, Allorfik aqqutigalugu.

Atornerluinermut Katsorsaaneq nunatsinni innutaasunit, katsorsaariaatsinit assigiinngitsunut, najugariasamullu tulluartumik kalaallinit ingerlanneqartariaqarpoq.

Inuit Ataqatigiinniit isumaqarpugut Katsorsaannermut aningaasat atugassat Allorfimmiitiinnarnagit aningaasat ilai najugaq qimannagu katsorsaannermut nuunneqartariaqartut. Inuppassuit pisariaqartippaat najugaq qimannagu allanik katsorsaagateqarlutik katsorsartittarnissartik. Taamaammat Naalakkersuisut

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Allorfimmut aningaasaliissutiniit Najugaq qimannagu katsorsaanermut aningaasanik nuussinermik suliaqarnissaannik piumaffigaagut.

Inuit Ataqatigiit sinnerlugit Aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip suleqataaffiginineranut qujavugut. Isumaqatigiinninniarnermi aggersarneqartarnitsinni oqaloqatigiinneq inerititaqarfiusoq ingerlanneqarneranut qujavugut. Suliassaq annertuujuvoq pingaarutilerujussuaq, pimoorulluinnarlugulu suliassaalluni. Ulluni atukkatsinni annertuumik paasinnippugut.

Qinikkatut nunatta inui sullikkumallugit qinigassanngortilluta sassaraanngatta suliassat taakkartortarpagut, takorloorlugu suliassap angunissaa suliassaasoq. Amerlanertigulli anguniakkat ukiut arlariit atorlugit aatsaat anguneqarsinnaasarneri nalunngilarput.

Inuit Ataqatigiit suliuariuarsimavarput peqqinnissaqarfiup pitsanngorsarnissaa. Maanna suliatta ilaat piviusunngorpoq, taasa peqqinnissaqarfipput 170 mio. kr.-nik danskinit aningaasaliiffigineqarmat. Inuit Ataqatigiit peqataajuassapput suli peqqinnissaqarfiup pitsaasumik ingerlalnissaanut. Naalakkeruisut suleqatigalugit, innuttaasullu pisariaqartitaat tusarnaarlugit tamanna ingerlatissavarput.

Inuit Ataqatigiinni peqqinnissaqarfiup pitsaasumik ingerlalnissaa pillugu sulisimaqaagut. Partiit akimorlugit suleqatigiinnissaq piviusunngortissimavarput. Danskit peqqinnissaqarfitsinnut pisussaaffeqarnerannik oqaluuttuarsimavagut piumasaqarfigalugillu. Maannalu suliagut kinguneqarput. Qanortoq danskit aningaasaliinerat kisiat isumalluutiginagu peqqinnissaqarfik pitsaasumik ingerlanissaa partiit tamattaalluta anguniartuarisigu. Napparsimasut taama sullisissallugit pisussaaffeqarpugut.

Maanna sularisarput aningaasanut inatsisissatut siunnersuut isumatusaarnermik piviusorsiornermillu toqqammaveqarpoq. Siunnersuut

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

nutaarsiassanik annertuunik aningaasalersorneqanngitsunik
neriorsuutinilluunniit akisuunik ulikkaarlugu immerniannngilarput.

Piviusorsiortumilli akisussaaffeqartumillu immersorumavarput.

Inuit Ataqatigiit danskit nunatsinnut aningaasaliissutigiumaagaat
pissusissamisoortutut isigaagut. Uatsinnulli eqqaasittuassaagut avataaniit
aningaasaliissutit sinnaassaaticissannginnatsigit.

Siunissaq pillugu suli isumatusaartumik aningaasaaticut aquttariaqarpagut.

Ilaqutariittut, nunaqqatigiittut suli sippulinnik aningaasaateqarnissarput
isumagiuartariaqarparput, siunissami meerartagut utoqqartagullu
isumassortuarsinnaajumallugit.

Taama oqaaseqarluta Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat
akuerivagut, pingajussaaneerniissanullu ataatsimiitsitaliamut ingerlateqqillugit.